

Opas tunne- ja turvataitokasvatuksen toteuttamiseen ja seksuaalista häirintää
kohdanneen alakouluikäisen ja hänen huoltajiensa tukemiseen



Oulussa toimivien kouluterveydenhoitajien työn tueksi

SISÄLLYS

1. Hyvät kouluterveydenhoitajat	1
2. Käsitteitä	2
3. Miten tarjota tunne- ja turvataitokasvatusta terveystarkastusten yhteydessä	3
4. Materiaaleja ja lisätietoa tunne- ja turvataitokasvatuksen tueksi.....	7
5. Miten tunnistaa seksuaalista häirintää kokenut oppilas	9
6. Miten ottaa puheeksi seksuaalinen häirintä oppilaan kanssa.....	10
7. Miten toimia kohdattaessa seksuaalista häirintää kokenut oppilas.....	12
8. Seksuaalista häirintää tai -väkivaltaa kokeneen oppilaan hoitopolku.....	15
9. Vinkkejä huoltajille.....	16
Lähteet.....	17

© Heikkinen T., Hiiva A., Kreus J., Kukkola S. ja Turvallinen Oulu -hanke, Oulun kaupunki.

Tämä opas on toteutettu yhteistyössä Turvallinen Oulu -hankkeen kanssa Oulun ammattikorkeakoulussa syksyn 2021 aikana hoitotyön koulutusohjelmassa.

1. Hyvät kouluterveydenhoitajat!

Tunne- ja turvataitokasvatus on osa kouluterveydenhoitajan työtä.

Tunne- ja turvataitokasvatuksen avulla oppilaan itsetunto ja itsearvostus kasvaa sekä tunne- ja vuorovaikutustaidot vahvistuvat.

Turvataitokasvatuksen avulla oppilas oppii taitoja, joilla selviytyä kiusaamis-, väkivalta-, sekä häirintätilanteissa ja oppii miten suojella itseään näissä tilanteissa.

Tunne- ja turvataitokasvatusta tehdään moniammatillisesti yhdessä perheiden, koulun, terveydenhuollon ja oppilashuollon eri toimijoiden kanssa. Vastuu tunne- ja turvataitokasvatuksesta on kaikilla lapsen ympärillä olevilla aikuisilla.

Riittävän varhain aloitettu ja läpi lapsuuden sekä nuoruuden jatkuva tunne- ja turvataitokasvatus on avainasemassa oppilaaseen kohdistuvan seksuaalisen häirinnän ja seksuaaliväkivallan ehkäisyssä.

Seksuaaliseen häirintään tai -väkivaltaan tulee puuttua välittömästi.

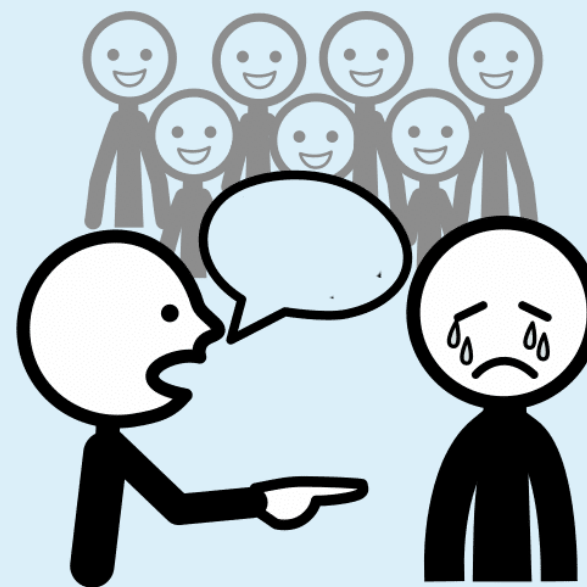
Tätä opasta varten on haastateltu Oulun kaupungin alueen oppilashuollossa toimivia kouluterveydenhoitajia. Oppaan sisältö on muotoutunut vastaamaan haastatteluissa esiin nousseita tarpeita.

2. Käsitteitä

Seksuaalinen häirintä on yleistä fyysistä, sanallista tai sanatonta luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä. Seksuaalinen häirintä voi olla esimerkiksi vihjailevia eleitä tai ilmeitä, härskejä puheita, nimittelyä, kaksimielisiä vitsejä, vartaloon tai pukeutumiseen liittyviä huomautuksia, seksuaalisesti värittyneitä viestejä tai puhelinsoittoja ja seksuaalisväritteisiä ehdotuksia.

Seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa voi sisältää hyvin monenlaisia tekoja. Se voi olla vihjailevia puheita, seksuaalisia eleitä tai ilmeitä, asiattomia kommentteja seksuaalisuuteen tai ulkonäköön liittyen, kuvien tai videoiden lähettämistä, niiden pyytämistä tai levittämistä sekä suoria pyyntöjä seksuaalisiin tekoihin.

Lapsen kohdistuvalla **seksuaaliväkivallalla** tarkoitetaan **tekoja, jotka loukkaavat lapsen seksuaalista koskemattomuutta**. Tällaiset teot voivat olla ahdistelua, koskettelua, lähentelyä, kosketteluun pakottamista sekä painostamista tai pakottamista seksuaalisiin tekoihin.



3. Miten tarjota tunne- ja turvataitokasvatusta terveystarkastusten yhteydessä

Minusta tuntuu- lupa kaikenlaisiin tunteisiin

- Oppilas oppii tunnistamaan ja nimeämään kaikenlaiset tunteet. Oppilas ymmärtää, että kaikki tunteet ovat sallittuja. Tunne ja teot ovat eri asia. Kaikki eri tunteiden vallassa tehdyt teot eivät ole sallittuja.
 - Esimerkiksi vihaisena on väärin satuttaa toista tai rikkoa esineitä.
 - Ihastumisen tunteen vallassa on väärin halata tai suukottaa toista ilman toisen suostumusta.
- Tunteet auttavat ymmärtämään, mikä on hyväksi ja mikä haitaksi.
 - Kielteiset tai ikävät tunteet suojaavat haitallisilta tilanteilta.
 - Turvan ja hyvän olon tunteita luovat tilanteet ohjaavat tekemään enemmän niitä asioita.
- Tunteet tulevat ja menevät ja ne voivat vaihtua nopeastikin. Kaikkien tunteiden kohtaaminen on kuitenkin tärkeää.
- Voit käydä aihetta läpi vastaanotolla näiden materiaalien avulla:
 - Turvallinen Oulu: [Luokka-asteet 1–2](#) Tunnekortit s. 23–24 ja Minusta tuntuu s. 25.
[Luokka-asteet 3–4](#) Tunnekortit s. 17–18 sekä Tunnesanat ja emojiit s. 20–21. [Luokka-asteet 5–6](#) Minä tunnen s. 23.
 - THL: [Tunne- ja turvataitoja lapsille](#) Ilmeet kertovat s. 65.

Uimapukusäännöt

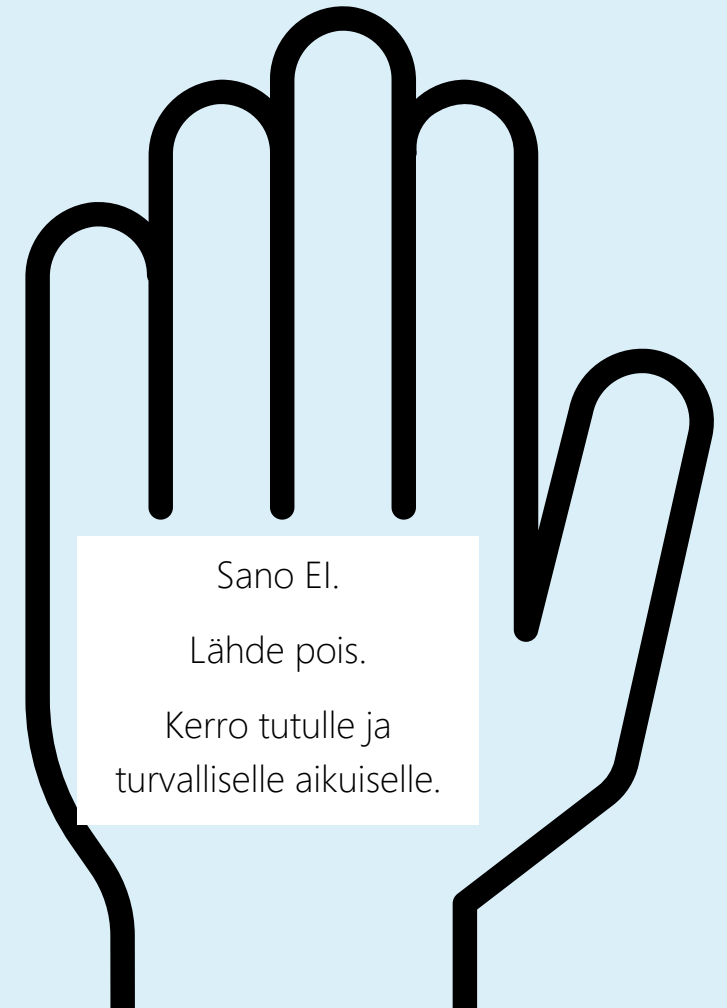
- Uimapuvun alle jäävät alueet ovat oppilaan omia. Kukaan ei saa koskea, puhua tai katsoa uimapuvun alle jääviä kehonosia ilman oppilaan lupaa. Tavoitteena on, että oppilas erottaa kehon yksityiset alueet ja pitää niitä erityisinä ja arvokkaina. Myöskään toisen uimapukualueelle ei saa koskea ilman lupaa.
 - Oppilas saa ihastella ja kosketella omaa kehoaan, jos se tuntuu hyvältä mutta se tehdään yksityisesti esimerkiksi kylpyhuoneessa tai oppilaan omassa huoneessa.
 - Oppilaan kanssa on hyvä myös nimetä arvokkaat uimapuvun alle jäävät kehonosat. Rinnat, takapuoli/pylly, pimppi, pippeli jne.
 - Muistuta: on olemassa aikuisia, jotka haluavat koskettaa oppilasta uimapukualueelle, vaikka tietävät sen olevan väärin. Ohjeista oppilasta kertomaan tällaisesta toiminnasta turvalliselle aikuiselle!

Hyvä ja huono kosketus

- Hyvästä kosketuksesta tulee turvallinen ja hyvä olo. Huono kosketus sattuu, pelottaa tai suututtaa. Huono kosketus voi saada olon myös hämmentyneeksi tai epämiellyttäväksi. Sellaisia kosketuksia voi olla erityisesti uimapukualueelle kohdistuneet kosketukset. Huonolle kosketukselle sanotaan ei. Tavoitteena, että oppilas osaa sanoa ei, jos ei halua kosketusta ja kysyä luvan ennen kuin koskettaa toista. Oppilas saa itse päättää millä tavalla häneen kosketaan.
- Voit käydä aiheita läpi vastaanotolla näiden materiaalien avulla:
 - **Turvallinen Oulu:** [Luokka-asteet 1-2](#) Kosketuskehä s. 63. [Luokka-asteet 3-4](#) Vihreä vai punainen valo s. 63. [Luokka-asteet 5-6](#) Vihreä vai punainen valo- peukkuharjoitus s. 50. Mahdollista käydä läpi myös keskustellen.
 - **THL:** [Tunne- ja turvataitoja lapsille](#) Minä päätän itse kehostani s. 199.
 - **Väestöliitto:** [Turvataitojuliste](#), [kortit](#) ja [Mitä minussa tapahtuu? Lapsen seksuaaliterveys](#)

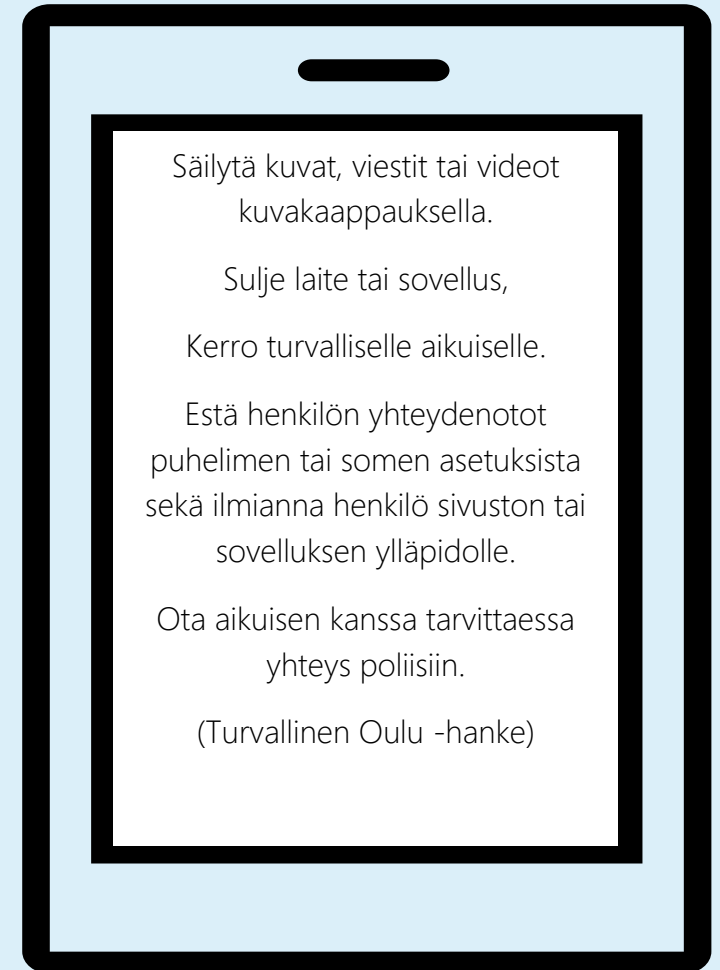
Selviytymistaitoja arkeen

- Tavoitteena, että oppilas oppii toimimaan oikein, jos jokin tilanne tuntuu pelottavalta tai pahalta. Oppilas tunnistaa hyvän ja huonon kosketuksen. Oppilasta kannustetaan hakemaan tukea tutulta ja turvalliselta aikuiselta kaikissa ikävältä tuntuissa tilanteissa.
- Arjen esimerkkitalanteita, joissa oppilasta voi ohjeistaa toimimaan turvaohjeiden mukaisesti:
 - Tuntematon ihminen suostuttelee mukaansa tai pyytää apua.
 - Oppilaan ollessa yksin kotona tuntematon ihminen pyrkii sisään.
 - Tuntematon ihminen seuraa.
 - Perheenjäsen, jokin muu tuttu tai tuntematon koskettaa ikävällä tavalla.
 - Toinen oppilas kiusaa tai koskettaa ikävällä tavalla.
 - Joku näyttää mieltä järkyttäviä kuvia, videoita tai pelejä.
- Voit käydä aihetta läpi vastaanotolla näiden materiaalien avulla:
 - Turvallinen Oulu: [Luokka-asteet 1–2](#) Selviytymisohjeet s. 82.
- Turvataitokasvatuksen tarkoitus ei ole pelotella oppilasta, vaan vahvistaa hänen omaa toimijuuttansa ja turvallisuuden tunnetta opettamalla hänelle toimintaohjeita ikävien tilanteiden varalle.



Digiturvataitoja

- Tavoitteena, että oppilas oppii toimimaan oikein, jos jokin tilanne tuntuu pelottavalta tai pahalta. Oppilas tunnistaa internetissä ja sosiaalisessa mediassa piileviä vaaranpaikkoja. Oppilas voi ja saa hakea aikuiselta apua kaikissa ikävältä tuntuvissa tilanteissa.
- Internetin esimerkkitilanteita, joissa oppilasta voi ohjeistaa toimimaan turvaohjeiden mukaisesti:
 - Oppilas vierailee sivulla, jossa on mieltä järkyttävää materiaalia; kuvia, videoita tai pelejä
 - Oppilas saa paljon kehuja, hämmentäviä kuvia, kysymyksiä tai ehdotuksia nettitululta.
 - Oppilaalta pyydetään paljastavia tai vähäpukeisia kuvia
 - Oppilasta tai jotakuta muuta kiusataan internetissä
- Oppilaan kanssa on hyvä keskustella myös, miten yksityisyyttä voi suojella internetissä.
- Voit käydä aihetta läpi vastaanotolla näiden materiaalien avulla:
 - **Turvallinen Oulu:** [Luokka-asteet 1–2](#) Mitä kuvia nettiin jaan? s.101.
[Luokka-asteet 3–4](#) Väittämät s. 81–82 ja yksityisyys internetissä s. 91.
[Luokka-asteet 5–6](#) Nettisurfailijan muistilista s. 68, rikosesimerkit s. 71 ja milloin hälytyskellojen tulisi soida internetissä? s. 79.
- Turvataitokasvatuksen tarkoitus ei ole pelotella oppilasta, vaan vahvistaa lapsen omaa toimijuutta ja turvallisuuden tunnetta opettamalla heille toimintaohjeita ikävien tilanteiden varalle.



Nettivilje-palvelussa voi ilmoittaa anonymisti laittomaksi epäilemästäsi oppilaaseen netissä kohdistuneesta seksuaalisesta häirinnästä tai seksuaaliväkivallasta tai näihin liittyvistä kuva- tai videomateriaaleista. [Ilmoita!](#)

4. Materiaaleja ja lisätietoa tunne- ja turvataitokasvatukseen tueksi

Turvallinen Oulu

Turvallinen Oulu -hankkeelta löytyy omat turvataitokasvatusmateriaalit eri ikäisille lapsille. Kaikista oppaista löytyy materiaalia tunne- ja vuorovaikutustaitojen, selviytymistaitojen ja digitaitojen opetukseen.

www.turvataitokasvatus.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tunne- ja turvataitokasvatukseen oppimateriaali sisältää turvataitotuntien toteutusohjeita ja teemavaihtoehtoja (s. 23–230) sekä erilaisia valmiita leikkejä, pelejä, tarinoita, harjoituksia ja menetelmiä teemojen käsittelyyn (s. 231–256).

[Tunne- ja turvataidot lapsille](#)

Väestöliitto

Väestöliiton turvataitokasvatusmateriaalia alakoulujen opetukseen sisältää materiaaleja luokka-asteittain. Materiaaleina on harjoituksia, leikkejä, tarinoita ja videoita. Opas suunnattu opettajille, mutta toimii hyvin myös kouluterveydenhoitajan materiaalina.

[Turvataitokasvatusmateriaalia opetukseen](#)

Muita materiaaleja ja lisätietoja



[Edistä, ehkäise, vaikuta-Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelma 2014–2020](#)

Raisa Cacciatoren [Seksuaalisuuden portaat löytyvät täältä](#)

[Opas seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi kouluissa ja oppilaitoksissa](#)

Lisätietoa seksuaalisuudesta [väestöliiton sivuilta](#)

Tietoa ja materiaaleja ulkomaalaistaustaisten seksuaaliterveyteen liittyen [Vigor-hankkeen sivuilta](#)

5. Miten tunnistaa seksuaalista häirintää kokenut oppilas

- Seksuaalinen häirintä aiheuttaa oppilaassa monenlaisia tunteita, mitkä usein estävät oppilasta kertomasta tapahtuneesta. Pelko, hämmennys, häpeä ja syyllisyys valtaavat oppilaan mielen. Voi olla myös tilanne, että oppilas ei tunnista joutuneensa rikoksen uhriksi.
- Seksuaalisen häirinnän kokemisen jälkeen oppilaalla voi ilmetä erilaisia somaattisia oireita.
- Oireilu voi ilmetä muun muassa seuraavilla tavoilla:
 - Painajaiset, unettomuus
 - Masennus, vetäytyminen kaveripiiristä
 - Äkilliset tunteenpurkaukset, itku, raivokohtaukset
 - Mahakipu, pääkipu
 - Keskittymiskyvyn, muistin ja oppimisen häiriöt
 - Vanhempien suojelemiseksi ja syyllisyyden välttämiseksi oppilas saattaa näyttäytyä korostetun reippaana
- Jos oppilaan oireilulle ei löydy selittävää tekijää, on hyvä muistaa seksuaalisen häirinnän, kiusaamisen tai muun vastaavan kokemuksen mahdollisuus oireilun taustalla.

6. Miten ottaa puheeksi seksuaalinen häirintä oppilaan kanssa

- Varaa keskustelulle rauhallinen tilanne.
- Kerro rehellisesti miksi huolesi on herännyt ja kysy seksuaalisesta häirinnästä suoraan, mutta hienotunteisesti. Asia voi olla hyvä esittää kuitenkin "kysymyksenä muiden joukossa", koska huolen heräämisen taustalla voi olla myös monia muita syitäkin kuin seksuaalinen häirintä.
 - Oppilaalle voi olla aluksi myös tarpeen selittää, mitä seksuaalinen häirintä pitää sisällään.
 - Huolen puheeksi ottaminen ja kysyminen antavat oppilaalle viestin, että aikuiselle hän voi puhua vaikeistakin asioista eikä ole kokemansa kanssa yksin.
 - Älä painosta! Oppilas ei välttämättä ole juuri sillä hetkellä valmis puhumaan, mutta voi ottaa asian puheeksi myöhemmin.
- Pyri kysymään seksuaalisesta häirinnästä avoimin kysymyksin, kuuntele tarkasti ja tartu asioihin, joita oppilas itse tuo ilmi. Palaa oppilaan kertomiin asioihin ja varmista ymmärtäneesi oikein toistamalla oppilaan kertomia asioita.
- Voit kysyä seksuaalisesta häirinnästä esimerkiksi näin:
 - Minulla on herännyt huoli hyvinvoinnistasasi, koska.... Haluatko puhua siitä?
 - Onko joku koskenut sinua tavalla, joka on tuntunut pelottavalta, ahdistavalta tai epämiellyttävältä?
 - Oletko joutunut seksuaaliseen tilanteeseen, jossa et olisi halunnut olla? Millainen tilanne oli?
 - Onko joku puhunut tai ehdottanut seksuaalisia asioita, jotka ovat tuntuneet hämmentäviltä?

- Onko joku lähettänyt sinulle tai pyytänyt sinulta kuvia ilman vaatteita?
- Onko joku näyttänyt tai lähettänyt sinulle puhelimella sellaisia kuvia tai videoita, jotka ovat tuntuneet pelottavalta, ahdistavalta tai epämiellyttävältä?
- Onko joku pyytänyt sinua pitämään huonon salaisuuden?

7. Miten toimia kohdattaessa seksuaalista häirintää kokenut oppilas

Oppilaan kohtaaminen:

- Kirjaa oppilaan sanomat asiat, omat kysymykset ja paikallaolijat tarkasti muistiin.
- Ole rauhallinen ja kuuntele.
- Kysy mahdollisimman vähän itse.
- Rohkaise jatkamaan esim. sanomalla "Kerro siitä lisää..." tai "Sanoit, että... Mitä tarkoittit sillä?"
- Älä tuo keskusteluun omia oletuksia tai mielipiteitä, vältä myös keskustelua epäilystä oppilaan kuullen.
- Tyydy tilanteeseen, jos oppilas ei halua puhua enempää.
- Kysy tarkentavia kysymyksiä huoltajalta oppilaan ollessa pois paikalta.
- Ohjeista, ettei huoltaja puhu asiasta muiden kanssa oppilaan kuullen. Koska poliisi haluaa kuulla tapahtumien kulusta ensimmäisenä, on huoltajan hyvä olla kysymättä oppilaalta tapahtuneesta. Ohjeista huoltajaa kuitenkin olemaan valmis kuuntelemaan oppilaan halutessa puhua.
- Kerro oppilaalle, mitä seuraavaksi tapahtuu. Vanhemmalle oppilaalle on tärkeä kertoa, kenelle tiedot välitetään ja, että hänen asioitaan käsitellään luottamuksellisesti.

- Älä jätä oppilasta yksin. Oppilaan kanssa voi miettiä valmiiksi kenen puoleen hän voi kääntyä, jos haluaa puhua asiasta.
- Mikäli tapaat oppilasta epäilyn heräämisen jälkeen, huomioi ettei tilannetta tulisi käsitellä ennen poliisin haastattelua, jotta oppilaan muistot tapahtumista eivät muuttuisi keskusteluiden myötä. Oppilaalle voi kertoa, miksi välttelee tapahtuneesta puhumista ennen poliisia. Ole kuitenkin kiinnostunut, tue oppilasta ja vahvista hänen voimavarojaan poliisikuulusteluista selviytymiseen.
- Muistuta oppilasta siitä, että vika ei ollut hänen ja hän on edelleen arvokas.

Kohtaamisen jälkeen:

- Voit keskustella tilanteesta esimerkiksi oppilaan kanssa työskentelevän työkaverisi tai esimiehesi kanssa, tämä ei kuitenkaan ole välttämätöntä.
- Mikäli ensihavainnot ovat jääneet epäselviksi, voi niitä tarkentaa keskustelemalla oppilaan kanssa uudelleen.
- Kysy päivystävältä sosiaalityöntekijältä, lastensuojeluviranomaisilta tai poliisilta toimintaohjeita.
- Keskustele oppilaan huoltajan kanssa, epäilyn kohdistuessa huoltajaan ole kuitenkin ensin yhteydessä poliisiin ja lastensuojeluun.
- Tee lastensuojeluilmoitus omalla nimelläsi.
- Tee ilmoitus poliisille.
- Tilanteen niin vaatiessa, ohjaa oppilas käymään lääkärin vastaanotolla somaattisissa tutkimuksissa huoltajan tai lastensuojelun kanssa mahdollisimman pian. Oppilaan ollessa alle 16-vuotias ohjataan hänet lasten päivystykseen ja yli 16-vuotiaat joko seri-tukikeskukseen tai yhteispäivystykseen. Tilanteen vaatiessa hätänumeroon voi soittaa. Huomioi kuitenkin, että mikäli epäiltynä on oppilaan huoltaja, hänen ei tulisi olla saattajana mukana somaattisessa tutkimuksessa.
- Selvitä oppilaan ja hänen perheensä kriisiavun tarve ja tarvittaessa järjestä yhdessä lastensuojelutyöntekijän kanssa. Kriisiapua voi saada esimerkiksi sosiaali- ja kriisipäivystyksestä, perheneuvonnasta ja paikallisilta kriisiryhmiltä, esim. Oulun kriisikeskus Mieli.
- Arvioi muiden tukien tarvetta oppilaan tai häneen perheensä kohdalla.

8. Seksuaalista häirintää tai seksuaaliväkivaltaa kokoneen oppilaan hoitoonohjaus

Ilmoitusvelvollisuus- poliisi

- Tee ilmoitus poliisille. Sinulla on lakisääteinen ilmoitusvelvollisuus tehdä ilmoitus poliisille, jos on syytä epäillä että oppilaaseen on kohdistettu seksuaalirikoksena rangaistavaksi säädetty teko tai henkeen ja terveyteen kohdistettu teko. (Lastensuojelulaki 25§.)

oAkuutti:

- Hätänumero **112**.

oEi akuutti:

- Koulupoliisi**, myös konsultointi.
- Oulun poliisilaitoksen vaihde **0295 460 211**.
- Poliisipäivystys **0295 416 195**.
- Sähköinen rikosilmoitus <https://poliisi.fi/tee-rikosilmoitus>.

Ilmoitusvelvollisuus- lastensuojelu

- Tee aina lastensuojeluilmoitus, myös lievissä tapauksissa. Sinulla on lakisääteinen velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus, kun huoli oppilaan hyvinvoinnista herää (Lastensuojelulaki 25§.)

oKiireelliset tilanteet ja konsultointi:

- Oulun kaupungin sosiaali- ja kriisipäivystys **044 703 6235**.

oKiireettömät

lastensuojeluilmoitukset verkossa <https://www.ouka.fi/huoli>.

Somaattinen tutkiminen

- Jos oppilaalla on fyysisiä ruhjeita tai vammoja tai hänet on raikattu, ohjaa lapsi käymään lääkärin vastaanotolla somaattisissa tutkimuksissa huoltajan tai lastensuojeluviranomaisen kanssa mahdollisimman pian.

Huom! Mikäli epäilty on oppilaan huoltaja, hänen ei tulisi olla oppilaan saattajana mukana somaattisessa tutkimuksessa.

oTilanteen ollessa tuore tai akuutti, tulisi oppilas toimittaa suoraan lääkärin päivystysvastaanotolle.

oKysy päivystävältä sosiaalityöntekijältä, lastensuojeluviranomaisilta tai poliisilta toimintaohjeita.

oOulun yliopistollinen sairaala, Lasten ja nuorten päivystys **08 315 5260**, jos oppilas alle 16-vuotias.

oSeri-tukikeskus **050 5643 769** tai Oulun yliopistollinen sairaala, yhteispäivystys **116117**, jos oppilas yli 16-vuotias.

Mistä tukea lapselle?

• Peruspalvelut:

-Sosiaali- ja kriisipäivystys **044 703 6235**.

-Virka-aikana **oma hyvinvointikeskus**.

-Oulun kaupungin mielenterveys- ja päihdepalveluiden puhelinpalvelu: ohjaus ja hoidon tarpeen arviointi **044 703 5940**.

-Lasten- ja nuorisopsykiatrisen työryhmä: päivystyksellistä hoitoa vaativat tilanteet arkisin klo 8-11 **044 703 5919**.

oMuutoin hoitoon hakeudutaan esim. oman hyvinvointikeskuksen tai kouluterveydenhuollon kautta.

-Kasvatus- ja perheneuvonta: ajanvaraus arkisin klo 10-12 **040 650 6014**.

-Byströmin ohjaamo: alle 30v. oululaisille **050 599 2293**.

-Oman koulun **koulupsykologi** ja **koulukuraattori**.

Muut tukipalvelut:

-Tytöjen talo: kaikille 10–29- vuotiaalle tytöille ja naisille avoin. Seksuaaliväkivaltatyö 13–29- vuotiaalle **040 026 3844**.

-Poikien talo: kaikille 12-29- vuotiaalle pojille ja miehille avoin. Seksuaaliväkivaltatyö **044 726 1265**.

-Oulun kriisikeskus: ajanvaraus arkisin 10-14 **044 3690 500**.

-Oulun ensi- ja turvakoti Ry: lapsille ja nuorille suunnattu väkivaltatyön asiantuntija **040 147 2300**.

9. Vinkkejä huoltajille

Huoltajia olisi hyvä rohkaista käsittelemään tunne- ja turvataitokasvatuksen teemoja myös kotona oppilaan kanssa. Etenkin lisääntyneen internetin ja sosiaalisenmedian käytön seurauksena yhdessä mietityt pelisäännöt voivat auttaa oppilasta turvallisessa internetin käytössä.

Tilanteet, joissa oppilas on joutunut seksuaalisen häirinnän kohteeksi tai esimerkiksi nähnyt internetissä tai sosiaalisessa mediassa jotakin aikuiselle suunnattua materiaalia, tulevat huoltajallekin usein yllättäen. Silloin huoltajakin voi kaivata lisätietoa ja tukea asian käsittelemiseksi oppilaan kanssa.

Aikuista tulisi muistuttaa, että oppilasta ei tule rangaista siitä, jos jotakin ikävää on päässyt sattumaan vaan perheen tulisi yhdessä miettiä, miten vastaavilta tilanteilta vältyttäisiin tulevaisuudessa. Kaikissa tilanteissa oppilaalle oman perheen tuki on tärkein.

Lähteitä huoltajille turvataitokasvatuksen tueksi:

[Lapsi rikoksen uhrina](#)

[Nettiturvallisuus puheeksi lapsen kanssa](#)

[Miten puhun lapselle ahdistelevista aikuisista](#)

[Tietoa seksuaaliväkivallasta ikä- ja kehitystasoon
sopivalla tavalla](#)

[Kun nuori kokee seksuaaliväkivaltaa- opas
vanhemmille ja huoltajille](#)

Lähteet

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-174-7>

http://www.nektaria.fi/site/wp-content/uploads/2019/11/Kirja_suomi_1_fin.pdf

<https://oikeus.fi/fi/index/asiatjapalvelut/rikoksenuhrille/lapsirikoksenuhrina.html>

<https://poliisi.fi/yhteystiedot/asema/-/asema/5771>

<https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/hyvinvointi-ja-terveys/vakivallan-ehkaisy/seksuaalivakivalta/seksuaalivakivaltaa-tai-hairintaa-kokeneen-nuoren-auttaminen-oppilaitoksissa>

https://tyttojentalo.fi/site/assets/files/1063/seksuaalivakivalta_esite_vanhemmille_2017.pdf

<https://www.hus.fi/potilaalle/hoidot-ja-tutkimukset/lapset-ja-nuoret/kun-epaillet-lapsen-kaltoinkohtelua>

<https://www.mediataitokoulu.fi/netissa.pdf>

<https://www.mielenterveysseurat.fi/oulu/tukeajaapua/>

<https://www.mll.fi/vanhemmille/vinkkeja-lapsiperheen-arkeen/miten-puhun-lapselle-ahdistelevista-aikuisista/>

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/190023_opas_setumiseksi_ko.pdfksuaalisen_hairinnan_ennaltaehkaisu
iseksi_ja_siihen_puut

<https://www.ouka.fi/oulu/turvataitokasvatus/opetusmateriaalit>

<https://www.pelastakaalapset.fi/ajankohtaista/kampanjat/kehoni-on-minun/>

<https://www.raisacacciatore.fi/136>

<https://www.sos-lapsikyla.fi/blog/2021/09/09/lasten-seksuaalinen-hairinta-sosiaalisessa-mediassa-yleista-tiedonpuute-vaivaa-lapsia/>

<https://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/>

https://www.vaestoliitto.fi/uploads/2020/11/b0d0adbc-vaestoliitto_a1_alakoulu_2019_uusilogo.pdf

https://www.vaestoliitto.fi/uploads/2020/12/023453b9-turvataitokasvatusmateriaalia-alakoulujen-opetukseen_1812.pdf

Kuvat: Sergio Palao / ARASAAC. Papunetin kuvapankki. Papunet.fi

Lajunen, Kaija, Andell, Minna & Ylenius-Lehtonen, Mirja 2019. Tunne- ja turvataitoja lapsille. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos.

Oulunkaupungin nettisivut ouka.fi

https://nuortenexit.fi/wp-content/uploads/2020/09/nuortenexit_esite_seksuaalinenhairinta_rgb_aineisto.pdf

<https://www.riku.fi/binary/file/-/id/128/fid/1798/>

https://nuortenexit.fi/wp-content/uploads/2020/09/Usva_Opas_ammattilaisille_NETTI.pdf

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/337812/Janis_Janni_Mikander_Marita.pdf?sequence=2&isAllowed=y